

Годишен Извештај за извршени ревизии и активности на Внатрешната ревизија за 2018 година

1. Основни податоци.

Тетекс АД – Тетово , Б.миладинови бр.1

Директор на службата за внатрешна ревизија: Јовановски Љубиша.

2. Податоци за единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори.

Внатрешната ревизија е правно основана со Правилник за внатрешна ревизија со Одлука на Одборот на директори.

Внатрешната ревизија е основана со одлука бр.0202-3353 од 24.12.2010 година.

За исполнување на обврските назначен е Директор на единицата, како еден извршител.

Единицата за внатрешна ревизија организационо и функционално е директно и единствено одговорна на Одборот на Директори на друштвото.

Внатрешниот ревизор има целосно, слободно и неограничено право на пристап до:

- а) целокупната документација,
- б) податоците и информациите од сите носители на податоци,
- в) раководителот на субјектот,
- г) сите лица (раководители и вработени) и
- д) материјалните средства.

3. Извршување на годишниот план за внатрешната ревизија:

- Вкупен број на планирани ревизии 25 (дваесет и пет) во 10 области на работење.
- Вкупен број на дополнително извршени ревизии. 5 (пет) во 5 области на работење.
- За вкупниот број на извршени ревизии се изработени 31 (триесет и еден) извештај и 40 (четириесет) информации.
- За сите ревизии се доставени извештаи и информации, а соодветно се дадени препораки и направени процедури и упатства за работење према дадените акциони планови, па од тие причини не се доставени конечни извештаи за секоја ревизија поделно.
- На Генералниот Директор му се доставува информации и извештаи веднаш по завршување на секоја спроведена ревизија.
- Генералниот Директор изготвува и одлучува за Акциониот план кој вклучува прифаќање на препораките и активностите кои треба да се превземат.
- Директорот на единицата за внатрешна ревизија ги следи спроведувањето на препораките од извршената ревизија и акционите планови.

4. Број на препораки во ревизорските извештаи/акциони планови и број на спроведени препореки до крајот на извештајниот период:

Број на дадени препораки во извештаите и информациите: 65 (шеесет и пет).

Број на прифатени препораки 56 (педесет и шест)

Број на целосно извршени препораки 37 (триесет и седум)

Број на делумно спроведени препораки: 8 (осум).

Број на неспроведени препораки: 11 (единаесет).

Број на направени нови процедури 5 (пет).

5. Преглед на извршени ревизии од годишниот ревизорски план, како и дополнителни ревизии кои се извршени вон годишниот ревизорски план:

1. Ревизија на завршување на годишниот попис за 2017 година:

- пописот во 2017 година е направен према дадените упатства и према дефинираните законски рамки што ја дифинираат оваа проблематика.

Посебно внимание се придаде кон пописот на трикотажни готови

производи и се дадени препораки за целосно средување на артиклите во самиот магацин, како и анализа на ценовното ниво на самите артикли за подобра продажба.

- Препораките се делимично реализирани само од аспект на средувањето на самиот магацин и утврдувањето на точната состојба.

2. Ревизија на нивелации на цени :

Во текот на 2018 година се реализирани 6 нивелации и тоа за: Ф-ка Конфекција 2 (две) и Ф-ка Трикотажа 4(четири) каде се нивелирани готовите производи по нето цени и МП цени, а воедно се направени 8 нивелации на МП цените во ЕЕ Трговска мрежа и тоа : 1 за волница, 2 за конфекциски артикли, 3 за трикотажни артикли и 2 за разна трговска стока.

- **препораки:**за начините на нудење на нивелираните трикотажни артикли во наредниот период и правилна нивна реализација, како и понатамошна анализа на сите артикли од аспект на ценовно ниво и усогласено на ценовното ниво на сродни артикли што се наоѓаат на домашниот пазар, за што подобра реализација на истите, а се однесува за конфекциските и трикотажни артикли кои се на залиха.

- препораките се целосно реализирани за трикотажните артикли, а делимично е реализирањето на намалувањето и анализата на останатите трикотажни и конфекциски артикли кои се наоѓаат на залиха во магацините.

- **резиме:** Оваа година е продолжено со продажба и нивелирање во Ф-ка Конфекција на старата залиха постара повеќе од 15 години и се применити цените од проценката направена во 2013 година, а воедно е направена дополнителна нивелација на поедини артикли кои се намалени под проценката и истите се вратени на цени од проценка, а воедно е направено намалување на поедини артикли кои можат да се продаваат од поновата залиха кои во моментот имале поголеми цени од соодветните артикли на пазарот, а се со цел зголемување на самата продажба на овие артикли. Овие активности и анализи на ценовното ниво на поедини артикли кои можат да се продадат со соодветна цена да продолжи и во наредната година, бидејќи сеуште имаме голема залиха на конфекциски артикли. Треба да се продолжи исто така и со перманентна реализација на продажба на старата трговска стока што се наоѓа во магацините на ЕЕ Трговска мрежа, а тоа значи истражување на пазарот по кои цени можат истите да се реализираат. Поради затварање на Ф-ка Трикотажа и направениот попис на целокупната залиха, потребно е перманентно во наредната година да се анализира ценовното ниво на трикотажните артикли соодветно на цените на пазарот и предложат такви цени каде ќе имаме успешна реализација на истите. Воедно треба да се размислува за продажба на поголемиот лагер на еден купец, а тоа значи да се утврди понуда (цена) на поголемиот стар лагер и да се бара купец за купување на истиот, бидејќи со вакво темпо на продажба на целокупната залиха истата би се продавала повеќе од 10 години. Ова се однесува и за волницата која е целосно десортирана и е стара повеќе од 15 години.

3. Ревизија на трошокот за превоз на вработените:

- **резиме:** Во оваа година, односно во февруари месец се прекина со организираниот превоз на вработените на работа и од работа со што овој превоз како трошок за Комбинатот се анулира. Исто така се пристапи кон намалување на употребата на такси превозот за вработените во службени цели со користење на моменталниот возен парк што е на располагање и се користеше и за оваа намена. Така да овој трошок од јули месец 2018 година се минимизира.

Поради тоа се прекинати ревизиите на овој трошок во наредниот период за 2018 година, а останува минималниот трошок и информациите со контролата на такси превозот во текот на 2018 година.

4. Ревизија на продажбата со попуст на готови производи:

- **резиме** Ова година се продолжи по утврдената процедура и упатство од 2017 година, а се однесува на пресметката на пупостот (15% маржа за сите артикли) на готовите производи кои се продаваат на овој начин, со нивна евиденција и реализација. Тековното работење се одвиваше целосно и усогласено према тие процедури.

Ваквото работење по веќе дефинираната процедура и упатство треба да продолжи и во наредниот период.

5. Ревизија на трошокот на сите транспортни средства:

- **препораки:** Дефинирање на транспортни средства кои се неупотребливи со сите показатели за нивно ефектно одтуѓување, правење на листа на вакви средства и минимална цена за продажба на истите. За оваа препорака беше формирана Комисија која комисија недоволно беше координирана па поради тоа и немаше целосен ангажман во делот на утврдувањето на продажните цени на оние транспортни средства кои веќе беа дефинирани за продажба, а истите веќе не се користат.
- препораките се дел реализирани, а дел не се целосно реализирани.
- Направена Нова Процедура со упатство за користење на гориво за сите транспортни средства во Комбинатот од фирмата МК Комерц.
- **резиме** Оваа година се пристапи кон подигнување на гориво за сите транспортните средства од фирмата МК Комерц и со дефинираната интерна контрола овој вид на трошок е према неопходните потреби за тековно работење. Самата процедура со упатство за користење на гориво целосно се применува. Но сеуште целосно не е реализирана препораката за дефинирање на транспортни средства кои се неупотребливи и нивно можно одтуѓување, освен во дефинирањето на хаварисаните транспортни средства кои во 2018 година се делимично продадени како отпадни материјали. Потребно е во нареден период да се продолжи во реализацијата на оваа препорака и целосен ангажман на Комисијата за дефинирање на продажни цени и останатите задачи дефинирани со Одлуката , а се со цел да се одтуѓат сите транспортни средства кои се неупотребливи или повеќе години не се употребуваат и за истите да имаме паричен ефект со самата реализација, а не да дојде период кога истите ќе бидат неупотребливи (отпад).

6. Ревизија на ИТ:

И оваа година, како и предходната ЕСЦ функционираше према потребите и ги извршуваше сите работни задачи со моменталната опрема и човечите ресурси со кој располага овој сектор, така да скоро и да немаше застои во целосното функционирање на истиот.

Модернизацијата во овој сегмент на работење е неминовен процес, а посебно се однесува за секторите-одделите каде оваа компјутерска опрема е неминовна за нормално функционирање на истите, а истата да биде према самите потреби и тоа во: замена на старата опрема поединечно со соодветни нови ПС компјутери и останатата придружна опрема, како и правење или купување на нови програми во сегменти на работење каде истите се потребни.

- **резиме:** Во 2018 година е инсталирана компјутерска опрема, како нова така и стара опрема која е поправена на повеќе сегменти и работни места во Комбинатот каде што истите биле неопходни за тековно и нормално работење. Оваа активност треба да продолжи и во наредниот период во сите сегменти за кое е неминовно потребно. Во оваа година е дефинирана неупотребната компјутерска опрема и истата е ставена вонупотреба во самата евиденција. Во нареднава година потребно е истата да биде расходована и одтуѓена према законската регулатива за оваа проблематика.

7. Ревизија на повраќаи на готови производи:

Во текот на 2018 година се направени поголем број на повраќаи и тоа од продавниците и комисионерите на ЕЕ Трговска мрежа, а поради целосно затварање: на 4 (четири) Комисионери (Велес, Кочани, Штип и Скопје) и 1 (една) продавница (Битола), како и средувањето и намалување на залихата во продавницата пред Комбинатот.

Целосно реализираните повраќаи и самото усогласување се реализираше према утврдените упаства за овој сегмент на работење.

8. Ревизија во ЕЕ Енергоодржување:

Оваа година е направена ревизија во тековното работење на ЕЕ Енергоодржување и тоа во сегментите: на продажба со анализа на стара залиха во техничкиот магацин, правењето услуги во машинската и електричарската работилница, потрошувачката на мазут, набавката на изолационен материјал и негова употреба и слично.

- Препораки: Ценовно ниво на стара залиха и нивна правилна реализација, методи за подобрување на интерната контрола при потрошувачката на мазут, употребливста на стариот мазут при чистење на резервоарите кои истите се дадоа на новиот закупувач, методи на подобрување на интерната контрола при набавка на изолациониот материјал, корекција на договорот за извршување-поставување на изолациониот материјал како и продолжување на изолацијата на крововите кои се снимени и хитност во нивна реализација.
- Дел од овие препораки се целосно прифатени, целосно и делимично се реализирани, а дел останува во реализација за нареден период.
- Направени се 2 нови процедури со упаство: за потрошувачката на мазут и за набавката на материјали, резервни делови и слично во техничкиот магацин.
- **резиме:** продажбата на старата залиха во техничкио магацин е неминовен процес во наредниот период за што е потребно дефинирање на минимални цени за нивна реализација и барање на купувачи за истите. Во спротивно оваа залиха на крајот ќе биде неупотреблива и реализацијата на истата ќе може само како отпаден материјал (старо железо и слично), поради тоа ангажманот на Комисијата што беше формирана оваа година треба да биде усмерена и кон реализацијата на оваа продажба. Набавката и потрошувачката на мазут, како основен моментален енергетски реагенс за енерганата треба да продолжи со дефинираната процедура и целосно реализација на интерната контрола. Изолацијата на крововите исто така треба да продолжи во наредната година према дефинираниот акционен план за да целосно ги заштитеиме деловните простори кои се реунирани поради прокиснување на самите кровови.

9. Ревизија на дадени простори под закуп:

Оваа година имаше закупувачи на кои им завршија договорите за закуп или истите договорно ги прекинаа (вкупно 4 закупувачи), а во 2018 година е направен договор за закуп само на 1 (еден) нов закупувач. Оваа година се поправени повеќе покриви од просторите за закуп, како и на други простори кои се нудат под закуп или се дел од активноста за продажба на истите.

Почнатата активност за нудење на просторите на закупувачите да истите ги купат или други слободни простори во Комбинатот во 2017 година даде резултати така да во 2018 година беа купени 2 (два) простора, што значи дека на 2 закупувачи им престанаа договорите за закуп.

- **резиме:** Треба да се продолжи со активноста за нудење на деловните простори да истите ги купат, како и склучување на нови договори под закуп на закупувачи кои бараат поголема квадратура на деловен простор под закуп (над 1000 м²) со можност да во нареден период истите или други слободни деловни простори купат од Комбинатот.

10. Ревизија на испратнини за технолошки вишок:

Целосно се реализираат препораките од предходен период, така што сите испратнини во 2018 година се исплатени вирмански по законска регулатива на оваа проблематика, а по реализирани препораки за начинот на реализација на испратнините во овој период.

Во оваа година имаме промена во законската регулатива за висината на испратнини и нивна исплата, која целосно се примени.

- **резиме:** Треба да се продолжи и во нареден период по пропишаната процедура за реализација на испратнините и препораки за давањето на испратнини за технолошки вишок.

11. Дополнителна ревизија на фиксните трошоци.

Во оваа година се презедоа активности во намалувањето на фиксните трошоци во тековното работење и тоа: во потршувачка на енергија со преорганизирање на вработените во заеднички простори во делот на управната зграда, превоз на вработените во организираниот и такси превозот, испорака и прием на пратки, телефонските трошоци према обавезните повици и слично.

- Препорака: во делот на приемот и испораката на пратки за што е дадена нова процедура со упатство за реализација на истото.

- Препораката во целост е реализирана.

- **резиме:** Овие активности треба да продолжат и во наредниот период во овие и во други сегменти на самото работење. Во делот на намалувањето на потрошувачката на електрична енергија за управната зграда не е многу постигнато поради што треба да се превземат активности во делот на менувањето на прозорите каде се губи голема енергија, како и размислување за промена на затоплувањето со друг енергенс за што е потребно да се направи целосен елаборат за оваа промена или да се чека на доаѓањето на гасот во Тетово (претпоставка 2021 година).

12. Дополнителна ревизија за основите средства.

Оваа година се продолжи со активноста за утврдување на основни средства кои се целосно оштетени и неупотребливи и истите да се расходуваат и продадат како отпадни материјали по дефинираната законска регулатива за оваа проблематика, а во склад со дадените препораки од предходниот период. Воедно се присапи кон чистење на деловните простори од сите отпадни материјали. Поради затварање на Ф-ка Трикотажа се пристапи кон дефинирање на сите основни средства и тоа: употребливи основни средства и основни средства кои се неупотребливи. Така да оваа година беше расходовано и одтуѓено голема количина на основни средства што се направени од железни материјали и истите се продадени како железен отпад и плех и целосно се реализирани по дефинираната процедура за расходување, одтуѓување и продажба на основни средства.

- **препораки:** дефинирање на основните средства кои треба да се расходуваат како отпадни материјали и кои треба да се продадат како основно средство за понатамошна употреба, правење на договори за продажба на овој отпаден материјал со лиценцирани купувачи, донесување на одлуки за продажба, евиденција по новите имотни листови и донесување на одлука за истото, за градежни објекти за кои се правеше делба и адаптација и кои деловни простори беа купени во текот на 2018 година.

- препораките се скоро целосно реализирани во текот на 2018 година, освен делот на продажбата на основните средства (машини и инвентар) од затворената Ф-ка Трикотажа..

- **резиме:** продолжување на активноста за продажба на основните средства (машини и инвентар) од Ф-ка Трикотажа, бидејќи ако истите не се продадат во

текот на 2019 година ќе бидат неупотребливи и ќе се дефинираат како отпадни материјали, како што имамме примери при затварање на Ф=ка предиво и волница, воедно треба да се продолжи активноста на дефинирањето на останатите основни средства кои веќе не се употребуваат: основни средства кои можата да се продадат и основни средства кои се целосно неупотребливи како отпаден материјал и правење на Нов договор со лиценциран купувач по препораките од 2018 година количини и ефектуираност преку реализацијат на продажба и добивање на нови парични средства.

13. Дополнителна ревизија на затварање на Гостилницата Тетекс-АРМ, како и затварање на ЕЕ Угостителство.

Поради завршениот договор за закуп со Министерството за одбрана беше неопходно да се затвори гостилницата Тетекс АРМ , за што се направи пописна комисија за дефинирање на состојбата: храната и пијалоците што во моментот беа на залиха како и основните средства со инвентарот што беше сопственост на Тетекс АД.

- Препорки: сродување на евиденцијата со затварањето, дефинирање на простор за складирање на попишана залиха на прехрана, пијалоци, основни средства и инвентар што беше во самата гостилница и донесување на одлуки за расходување на овие средства, утврдување на сите основни средства што се наоѓаат во евиденцијата на ЕЕ Угостителство и дефинирање на нивна употребливост со продажни цени за брза реализација на истите, како и корекција на евиденцијата на тековната состојба по Решение од централниот регистерво за оваа економска единица.
- Препораките скоро се целосно реализирани, освен во делот на дефинирањето на продажните цени на основните средства од ЕЕ Угостителство.
- **резиме:** потребно е во наредниот период да се превземат активности за продажба на основните средства и инвентарот од оваа економска единица за да не дојдеме во ситуација да истите станат неупотребливи и ќе мора да се реализираат како отпаден материјал.

14. Дополнителна ревизија на прометот во ЕЕ Трговска мрежа:

Од аспект на намалување на трошоците и уплатите на прометот од продавниците, кое работење е дефинирано по процедурата и уплатите за оваа проблематика, како и согледување на продажбата на трговската роба по продавници, посебно на делот на намалената трговска роба со исправката на набавните вредности, како и намалените готови производи од фабриките, во соодност на материјално-финансовата евиденција на оваа продажба се пристапи кон оваа ревизија. Беа направени прегледи по сите пресметковни места за самата продажба и залиха, споредбено со предходната година, како и на утврдените материјално-финансиски разлики по самите пресметковни места.

- **препорака:**уплатата на прометот да биде во најблиските експозитури на ТТК Банка од страна на одговорните во самите продавници.
- Препораката е делимично реализирана, а се однесува на продавницата пред комбинатот и аутлет продавницата во Скопје кои сеупте го уплатуваат промет во главната благајна на Тетекс АД.
- **резиме:** целосен ангажман на вработените во ЕЕ Трговска мрежа за пратење на целокупната продажба месечно и согледување на ефикасноста на работењето по самите продавници, односно покирање на вкупните трошоци со приходот од самата продажба, а воедно и тековно (месечно) следење на материјалната состојба и усогласување со финансиската состојба во самото книговодство. Воедно е потребно со пратење на продажбата на артиклите, како и на залихата што се наоѓа во магацините на Комбинатот, а кои артикли ги нема во самите продавници истите да бидат требуваби од продавниците.

15. Дополнителна ревизија на вонреден попис во Ф-ка Трикотажа.

Во септември месец се направи контролен попис на трикотажни артикли за да се утврди целосно залихата на истите, како и да се утврди залихата на трикотажните артикли кои беа повратени од купувачите, како и залихата на приемот на артикли што се наоѓале во погоните при нивно затварање.

- **препораки:** прередување на артиклите по сталажи (еден ист артикал на една локација), етикетирање и паковање на артиклите, евиденција на повраќаите со документ и дефинирање на артиклите кои сеуште не беа дефинирани по соодветни шифри (се однесува за артикли кои се вратени).
- препораките се дел целосно реализирани и дел се делимичн реализирани.
- **резиме:** во нареден период треба да се продолжни со средувањето на сите артикли во овој магацин, односно целосно префрлање на артиклите што се наоѓаат во кутиите на сталажи каде истите имаат залиха.

16. Ревизија за почетокот на пописот за 2018 година.

Во реализацијата на самиот годишен попис учествуваат скоро истите пописни комисији кои го правеа предходниот попис како и членовите на Централната пописна комисија кои го координираат и контролираат самиот попис беше сочинета од најодговорните лица во фабриките и економските единици.

- **препораки:** дадени се процедури и упатства за спроведување на самиот годишен попис, а посебно во делот на интерната контрола и дополнителни упатства за нормално и правилно функционирање поврзана со законската регулатива за водење на попис, како и дополнителната активност на правењето на посебен попис на готовите производи кои беа намалени со проценка од 31.12.2013 година, односно листа на продадени готови производи од овие артиклите по количина и проценета цена за цела 2018 година.
- Сите активности во делот на физичкиот попис беа завршени, со некои исклучоци поради временските услови (минусни температури), а воедно беа завршени сите активностите од дополнителната активност и целосно документацијата беше предадена према утврдените планови на пописот. И оваа година евиденцијата на пописот на градежните објекти по дефинирани имотни листови се ажурираше со новите имотни листови , која евиденција ќе треба тековно да се ажурира се додека не се добијат сите имотни листови за секој градежен објект.
- **резиме:** во 2019 година (летен период) неминовно е потребно е да се пристапи кон правење на вонреден попис во магацините на сировини во Ф-ка Конфекција и утврдување на оваа залиха, а посебно во делот на употребливост на овие сировини и нивна оштетеност, бидејќи единствена можност за реализација на овие сировини (посебно се однесува на ткаенината) да истата се искористи во правење на готови производи (конфекциски артикли) , а поврзано со намалената вредност на овие сировини и помошни материјали со проценката од 2014 година, но со точно дефинирана цена на чинење за секој нов производ, а со тоа и дефинирање на продажна цена за успешна реализација.

Реализацијата (продажбата) на старата залиха на сировини, помошни материјали, резервни делови, старата залиха на готовите производи и трговската роба, како и продажбата на основните средства кои веќе не се употребуваат треба да бидат приоритет во тековното работење за 2019 година.